

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

DIRECTOR

General de Divizie N. PETALA

COMANDANTUL CORPULUI VI ARMATA

ABONAMENTE ANUALE pentru :

Cititori .. 30 Lei — Autorități .. 60 Lei
Intreprinderi financiare .. 100 Lei

Redacția: Str. Dorobanților 11 (Tel. 15—74)
Administrația: Piața Cuza-Vodă 16.

PREȘEDINTELE COMITETULUI SOC. „CULTURA POPORULUI“

V. DUMITRIU

RECTORUL UNIVERSITĂȚII CLUJ

Armata, factor de „unificare“

Din primele momente ale alipirii provinciilor desrobite la patria-mumă, s'a pus problema unității armatei. Au fost, ce e drept, și unele păcătoși de a se organiza în Ardeal și Basarabia trupe formate exclusiv din soldații și ofițeri proveniți din armatele foaștelor împărății prăbușite; dar conducătorii noștri, militari și civili, au hotărât de la început aceste păreri, și au hotărât organizarea unei singure armate, pe baza legăturilor existente în România veche. Cât de înțeleaptă a fost această hotărâre, evenimentele s'au însărcinat singure să o dovedească; căci cu toate că Basarabia, Bucovina și Ardealul se uniseră de bună voie la România veche, în virtutea principiului de liberă hotărâre (autodeterminare) țara noastră reintregită a fost curând chemată să-și apere hotarele.

Armata vechiului regat, fără să fi avut măcar răgazul să răsuflie după proba grea prin care trecuse în marea război, complectată în grabă cu frații din ținuturile desrobite, a înfruntat cu bărbăție și cu cinste furtuna care s'a deslănțuit la hotarele sale; și astfel; oștirea cea nouă formată din Români din toate ținuturile și din cetățenii noștri sași cari, din primul moment s'au alipit cu credință cauzei noastre, a înscris în istoria neamului pagini de glorie și de virtute cetățenească în luptele de pe Nistru și Tisa, unde sângele vărsat în comun a peoțluit pe veci mirena sufletelor noastre. Reintoarsă la căminul său, armata o continuat opera sa de organizare și de pregătire, lăsând încă, până în ziua de astăzi, o mare parte din trupe de strajă pe hotare.

Cu toate greutatele inerente stărei de lucruri din afară ca și din lăuntru, cu care am avut de luptat, armata României Mari se găsește astăzi,

deabia după doi ani de existență, a fi una și aceeași, organizată după aceleași legi, instruită după aceleași regulamente. Comandată în aceeași limbă, gata de va fi nevoit să-și apere hotarele reintregite.

Dar, nu numai că armata noastră se găsește astăzi a forma un singur corp și un singur suflet, înfălegătoare a rosturilor și vremurilor prin care trecem, ea este un puternic factor de unificare și, deci, de consolidare a noului stat român. Alături de datoria ei esențială, de a păzi hotarele și ordinea dinăuntrul țării, și de a se pregăti de luptă, armata s'a pus stăruitor pe lucru, alături de toți ceilalți factori culturali, pentru a contribui la unificarea sufletească, redesteptând sau inviorând conștiința românească acolo unde ea ar fi fost adormită, stimulând mândria de neam acolo unde ea nu mai există, rechemând la viață cântecele, jocurile, obiceiurile și tradițiile strămoșesti și imprăștiind peste tot cultura românească.

În îndeplinirea acestei datorii care, cu cât viața noastră se apropie de normal cu atât trebuie să câștige în importanță, ofițerii și profesorii de toate gradele s'au întâlnit cutreerând, ca niște adevărați apostoli satele, orașele și fabricile ținuturilor desrobite, ducând peste tot lumina cărții românești și cuvântul iubirei de frate, de patrie și de neam. Ceea ce s'a petrecut în Basarabia, înainte chiar de unire și în perioada ce a urmat imediat după unire, este într'adevăr admirabil: pe când oștirile noastre luptau încă pe Nistru, o pleiadă de oameni de inimă, din cari mulți erau luați din batalioanele noastre de voluntari ardeleni, înființau în plină luptă, la câțiva kilometri de front, ziare de propagandă, și duceau, în cele mai îndepărtate colibe și în cele

mai întunecate conștiinți, cuvântul scris și vorbit al redesteptării naționale.

Pe această cale a unirei sufletești, armata noastră, unitară deja ca faptură și ca suflet, este chemată să aducă, și mai departe, mari servicii consolidării statului nostru: sub drapelul tricolor, legați de același jurământ de credință, chemați să ducă în comun același viață de muncă ascultătoare și ordonată, de greutate, de privațiuni de pericole și de speranțe, împărțite. Se vor contopi sufletele tuturilor Românilor cu acele ale tuturilor cetățenilor noștri de alt neam; trăind la oală și fiind gața a muri la oală, așa cum au jurat când au devenit ostași. Se amestecă feciorii țărănilor cu feciorii domnilor, se amestecă Români de pretutindeni cu concetatenii lor de alt neam, și învățând a se cunoaște la greu, ei vor ajunge a se prețui unui pe altul, a se respecta, a se iubi și a se uni sufletește în îndeplinirea aceleiași sfinte datorii.

Dar pentru ca armata să răspundă acestei înalte chemări, de a nivela asperitățile dintre clasele sociale și pe acele dintre naționalități, se cere de la noi toți aceia cărora țara ni-a încredințat o parte din destinele sale, fie această parte ori cât de mică, să fim conștienți de datoriile noastre și înfălegători a vremurilor pe care le trăim.

Trebuie în cazarmă și pe tot timpul serviciului militar, să nu se cunoască nici o deosebire de clasă socială, de religie sau de rasă; toți cei cari ne vin sub steag, legați prin același jurământ de credință de a muri pentru Rege și pentru Țară, sunt deopotrivă camarazii și frații noștri. Tratăndu-i pe toți cu un nețărnut spirit de dreptate, cerând dela toți aceeași muncă ascultătoare în îndeplinirea datoriilor, nefăcând nici o deosebire de clasă socială sau de naționalitate, muncitorul din fabrică și sateanul de la Plug nu vor mai privi

cu neîncredere pe intelectualul sau pe feciorul de domn, iar acesta va învăța să respecte pe camaradul său care, deși nu a avut norocul să se nască în palat, îl întrece de multe ori în agerimea minții, și în vrednicia trupului și chiar în fărâia sufletului lui.

Trebuie ca în aceeași cazarmă, după ce sufletele soldaților de diferite naționalități și trepte sociale, se vor fi apropiat unul de altul, în atmosfera de muncă comună și de dreptate egală pentru toți, ele să se contopiască în aceeași dragoste cari trebuie să-i lege unul de altul și pe toți laolaltă de șefii lor. Pentru ca această să se întâmple, trebuie ca toți acești șefi, de ori ce grad ar fi ei, alături de spiritul de dreptate, să aducă în relațiunile de serviciu cu mai micii lor, nu numai respectul de om, dar și dragostea de frate. Numai cine respectă și iubește pe aproapele său, are dreptul să fie respectat și iubit; și numai șeful care va ști să implante în sufletele oamenilor săi, o disciplină bazată pe dreptate, pe respect și pe iubire reciprocă, are dreptul să se aștepte ca acea disciplină va rezista și în fața morții.

Cu asemenea șefi, cari nu trebuie să fie străini de tainele sufletului omenesc, nici de curentele sociale în mijlocul cărora trăim; cu șefi cari vor ști, atât în relațiunile cu inferiorii lor cât și în acelea cu lumea civilă, să arunce dela ei procedeele semețe și brutale ale unei școli învechite, de care astăzi trebuie să ne amintim cu rușine; armata va trimite an cu an la căminurile lor, contingente de cetățeni cari, odată cu disciplina și datoria ostășească, vor fi învățați, în cazarmă disciplina socială și datoria cetățenească, și vor duce cu ei împreună cu respectul legii și autorității românești, inimi dispuse să iubească în loc ca să urască.

Prin aceasta, armata va contribui la unificarea sufletească și la consolidarea statului, tot atât de mult precum o face prin liniștea și siguranța pe care o procură tuturilor celor cari, în lăuntru hotarelor României Mari, muncesc în toate direcțiunile la atingerea idealului urmărit de fiecare dintre noi ca individ, și de toți laolaltă ca națiune și ca stat.

General de Divizie:
N. Petala

Pentru învățătura neamului românesc

După sărbătorirea anințirii înmormințării a o sută ani dela moartea lui Ion C. Brătianu, mai mulți iubitori de neam între cari d-l Neculai Iorga, Nistor, Inculeț, Goldis, Cicio Pop, Bibicescu și alți frunțași ai țării, au hotărât strângerea de bani prin daruri de ale poporului, pentru crearea unui fond cultural, adică a unei averi pentru ajutarea învățătării neamului, fond care va purta numele marelui dispărut.

Acești bani vor servi la tipărirea cărților marilor noștri cărturari, la ajutarea studenților săraci, la crearea de biblioteci populare, în sfârșit va servi tuturor voitorilor de bine ai poporului cari astfel vor putea să dobândească mijloacele trebuitoare pătrunderii

învățătării în satele și orașele noastre. După primele danii se poate crede că se va strânge mai multe milioane de lei, bani dați și de sărac și de bogat spre a ajunge la ținta tuturor sfertărilor noastre: *luminarea poporului*.

După cum se vede în sfatul format sunt foarte mulți ardeleni și de altfel chemarea scrisă către popor arată că trebuie să ajutăm mai ales pătrunderea învățătării în provinciile desrobite, unde lipsa cărților românești e atât de simțită.

Desigur că noi cari luptăm în jurul „Culturii Poporului“ pentru luminarea neamului, nu putem decât să ne bucurăm de aceste sfertări cari vin să le completeze pe ale noastre.

EVANGHELIA NOASTRĂ

Românii și celelalte nații

Când un lucru este spus de multe ori se zice că este banal. Astfel, noi am spus de foarte multe ori că neamul românesc deși își iubeste țara lui românească așa cum ar alt neam și-o iubeste, totuși nu are ură pe alte nații, ci, din potrivă, este ursit să arate lumii că adevărata dragoste de patrie este învățătura iubirii între nații. — Și noi am rostit atât de mult acest adevăr, în cât ni s'ar putea zice că suntem banali. Cu toate acestea, noi credem că încă nu l'am tălmăcit în toate felurile lui, așa ca să ne pătrundem îndestul de el. Sau poate, mai bine, adevărul acesta se aseamănă cu aerul pe care îl tragem în noi ca să trăim. Aerul este așa de mult că este banal. Și totuși, noi nu putem trăi fără el, ci trebuie să-l sorbim în fiecare clipă. Așijderea este și cu dragostea de țară a Românilor față de celelalte nații. De aceea noi trebuie să înțelegem în toate clipurile și ei. Trebuie ca toate suferințele de pe întinsul României să, o simtă pătrunzând în adâncul lor, ca un izvor de viață. Căci, încă o dată, aceasta este soarta sau ideea Românilor, soartă care se întrezărește în viitorul nostru printre celelalte nații: Să arătăm lumii că adevărata dragoste de patrie este învățătura iubirii între toți oamenii. Dacă noi Românii avem o țară așa de frumoasă în cât chiar streinii o iubesc, urmează că această frumusețe nu ne-a fost dată în deșert. Ea este un semn care să vorbească omenirii că a ne iubi țara nu va să zică a avea ură împotriva celorlalte nații, ci a crede că orice om trebuie să-i iubească neamul său, nunciind cinstit pentru ridicarea lui și că toate națiile trebuie să se iubească între ele pentru a se întrece în ceea ce

este adevărat, frumos și bine, și astfel întreaga omenire să se înalte spre Dumnezeu. Iată de ce Românii au o țară așa de frumoasă, și iată de ce ei au înțeles atât de adânc adevărul iubirii între toți oamenii. Pe pământul României trebuie să se vorbească puternic despre dragostea frățească între toate țările. Și noi Românii trebuie să fim tot mai mult printre cei d'întâi cari să înțelegem acest adevăr.

Dar tocmai de aceea și streinii cari se află între noi trebuie să aibă aceeași credință. Ar trebui ca în această atât de frumoasă țară românească, țară binecuvântată de Dumnezeu, să nu se mai simtă nimeni strein, ci să fim cu toții frați și să facem un același suflet, mare, nobil, românesc. Căci iubirea obștească nu trebuie să ne slăbească dragostea de țară noastră. Ci noi le spunem tuturor națiilor ca să se iubească pe sine și să nu urască pe celelalte. Dar tocmai de aceea le mai spunem că noi le vom iubi atâta timp cât ele nu vor avea gând rău asupra altora. Altfel să se știe că pe cât suntem de dulci și blânzi în pace, pe atât suntem de hotărâți în luptă — pentru apărarea patriei.

Dar cu am o nemărginită nădejde că în această atât de frumoasă țară românească, unde parcă și aerul pe care îl respirăm ne îmbie ca să fim mai buni, vom înțelege cu toții porunca lui Dumnezeu de a ne înfrăți și a ne iubi, și a munci cu cinste împreună, ca să dăm o pildă lumii că este o țară unde nu mai există cuvântul de strein, și că așa trebuie să fie în toate țările. Așa este voia lui Dumnezeu: să trăiască fiecare iericit în mijlocul neamului lui, prin muncă și prin cinste.

Marin Ștefănescu

ZIUĂ MORTILOR

„Noi n'avem morți de plâns”, au spus poetii, în cuvântul minunat al versului lor. Noi n'avem morți de plâns, căci nici unul din cei cari s'au săvârșit în vâltoarea luptei, pe întinsul câmp de bătălie, în țara lui, sau în departarea străinătății, în văzulul care ucide pe cei mai buni și mai bravi, sau în adâncul mării care înghite pentru vecinicie atâtea trupuri omenesci... nu sunt morți pentru noi!

Și nu sunt morți, căci nu mai poate fi moarte atâta timp, cât o viață nouă îl înnoiește în sufletele și în cu-

getele celor vii; nu sunt morți căci moartea care înseamnă sfârșitul, nimicirea, nu se poate potrivi cu vecinicia gloriei lor; și nu sunt morți, căci din clipa în care au căzut pentru Patrie și pentru Omenire, „nemurirea” l-a îmbrățișat la sânul ei, în împlinirea celei mai hotărâtoare voinți, a tuturor popoarelor lumii.

În înțelesul acesta, „Ziua Mortilor” este o zi de „înălțare”, o zi în care privim spre cer, fără a varsă lacrimi spre pământ. Și totuși dacă în sufletul celor cari, trăiesc din durerea jertfelor aduse,

va porni plânsul, adânc omenesc în fața mormintele proaspete ale celor iubiți, plânsul acesta nu va fi decât un balsam de alinare al unor răni deschise. El nu va fi nici cuvântul desnădejdi și nici semnul vre-unor păreri de rău care ar micșora măreția jertfelor aduse; el va fi numai strigătul adânc al simțirii noastre în care se va împreună jalea despărțirii, cu mândria cea mai sfântă și dreaptă a datoriei împlinite...

Și în aceste lacrimi, curate ca durerea celor cari îl vedeau pe „Mântuitor” urcându-se spre cer, și părăsind pe vecinicie pe tovarășii lui pământestii, se va oglindi în toată strălucirea ei, puterea creatoare a Jertfii!...

Ziua Mortilor, va aduna astfel, în același gând pios, și în aceeași închinare către Cer, petoți cei vii, în fața amintirii celor morți. *Fără să se înirebe cine sunt, uitând de tot ceace vâltoarea vieții pământestii pune între unul și între altul și ridicându-se cu cugetul în spre lumea mai bună a iertării și a dragostei, oamenii se vor apropia, fără voia lor chiar, unii de alții.* La crimile lor se vor înfrăți stropind același pământ iar sufletele lor, se vor contopi, o clipă măcar, în mormurarea aceleiași rugăciuni.

Se va face astfel primul pas, spre idealul cel mai sfânt al Unirii Tutoror. Și pasul acesta, îl om datori, tot binefăcătoarei jertfe a celor morți, cari din taina mormintelor, ne trimit și azi dojana adevăratului înțeles, și al unicului tel al luptei lor!

In umbra bisericuțelor celor mai mici, ca și în lumina plină de măreție a marilor catedrale, în cimitirele celor bogăți, ca și pe câmpiile întinse ale luptei de ieri, unde nu mai sunt nume, și unde toți se pierd în Marea lume a Eroilor, în casele noastre, ca și la vetrele celor de altă limbă sau de altă lege ca noi, toți ne vom închină, toți ne vom ruga, fiecare pe limba lui, toți însă la unisonul aceleiași credințe... pentru toți cei care nu mai sunt!

Căci numai așa rugăciunea celor de pe pământ, poate fi primită de creator, care a pus în rostul lucrurilor, că dacă lumea de pe pământ poate fi despărțită între unii și între alții, lumea cealaltă să fie fără deosebire a tuturor celor buni și drepti...

Va fi astfel aceasta zi a morților, o zi de „înălțare” a lor, spre sfânta lume a Eroilor, și un prilej de „Unire” și „înfrățire” între oameni în fața amintirii lor.

Cluj 9 Iunie 1921.

Vintilă Petela.

DE VORBA CU MUNCITORII

De ce este scump traiul

Am făgăduit, în articolul în care am arătat cum străinii și dușmanii noștri pun scumpetea pe seama cărmuirii românești, că în unul din numerele următoare, voi arăta pricinile care au scumpit atât de mult viața.

După cum am mai spus, nu numai în țara noastră este scump traiul, ba încă la noi, e cu mult mai puțin ca în alte părți. Pretutindeni deci, odată cu marele războiu care a bătuit toate neamurile, cele necesare traiului, adică tot ceia ce este produs al agriculturii sau al industriei, au început a se scumpi treptat-treptat, până ce au ajuns unele articole și de o sută de ori mai scumpe ca în vremurile bune. Cea dintâi pricină a acestei scumpiri a fost luarea brațelor de muncă din fabrici, ateliere, ca și de pe ogoare la războiu, precum și întrebuițarea celor rămase, a copiilor, femeilor și bătrânilor, la lucrul celor necesare numai pentru războiu. Cu alte cuvinte, dintr'odată și pretutindeni, aproape că încetase cu totul munca pentru continua producere a alimentelor și a articolelor necesare vieții. Omenirea rămăsese ca să se îndestuleze numai din prisosul care era imaginat din vremuri bune și cum desigur nu puteau fi desfășurate aceste depozite, fabricanții, proprietarii și negustorii, de îndată ce au văzut că cerea era cu mult mai mare decât marfa, au început urcarea prețurilor.

Dar, nu numai lipsa brațelor de lucru și deci a produselor a adus scumpirea, ci tot atât de mult a contribuit și lipsa mijloacelor de transport. Se știe doar că fără transport nu este cu puțință să se facă comerț și schimb de produse. Astfel, chiar dacă se găseau la un moment dat alimente sau altele, din abundență într'un loc, din cauza lipsei de trenuri și căruțe, care toate fuseseră puse pretutindeni numai în serviciul oștirilor, lipsa tot se simțea.

Din aceste două principale cauze așadar, ca o urmare firească a războiului, care pretutindeni trebuia să primească, din toate părțile, toată contribuția muncii, a producției și a energiei, trebuie să înțelegem că s'a făcut simțită scumpetea.

Dar, dacă se poate explica și găsi firească această scumpire în timpul și din cauza războiului, acum însă, când suntem după 3 ani dela încetarea lui, trebuie să înțelegem că, în afară de cele

două cauze, firești cum spunem, sunt și altele, nefirești, pichuite de greșelile și păcatele oamenilor.

Peste tot a început, de îndată de după războiu, să bătuiască o mare pacoste: *lipsa voinței de-a munci*. Elementele leneșe și firile pornite spre nemuncire și necinste s'au grăbit să se puie, ca agenți de propagandă, în slujba dezorganizatorilor ordinii și disciplinei sociale.

Duhul rău, al bolșevismului netrebnic din Rusia, a început a fi băgat printre muncitori peste tot. Ura și învrăjbirea contra celui ce era adunat prin muncă, din partea aceluși nevrednic, a ajuns să fie o credință printre muncitorii din fabrici și ateliere. Alături de cele mai dușmanoase învățături contra Statului și-a făcut loc și lipsa de muncă. Cât mai puțin și mai necontrolată muncă și cât mai multe drepturi, a ajuns să formeze credința multor muncitori. Greve peste greve, fără motive și trebuință, au frământat și sbucinaț viața muncitorească mai bine de 3 ani, împiedcând sistematic și tot mai mult, îndreptarea lipsurilor provocate de războiu.

Și astfel, deși aproape peste tot lucrul este reluat în formă, de fapt nu se lucrează nici pe un sfert din cât se lucra înainte. Viața se scumpește tot mai mult, iar cei ce se folosesc această stare de lucruri nu sunt nici decum muncitorii, cum mereu li-se spune de către agenți, ci numai speculanții, străini în mare parte, ei însăși propovăduitori ai lenei și luptei de clasă, le adăpostul cărora reusese a-și întemeia unieversala lor domnie peste omenire.

În felul acesta însăși muncitorii contribuie la înăsprirea vieții lor, lăsându-se amăgiți de salariile mari ce și le-au dobândit pentru ca tot atât de mari să fie și câștigurile speculanților în serviciul cărora intră.

De aceea, încordând cu toții puterile și îndepărtând sfaturile rele, să căutăm a ne întoarce către vremurile dinainte de războiu, când se muncea mai mult, dar se trăia și mai bine.

Emil Vasiliu.

GHICITORI

La cap pieptene
La mijloc pepene
La coadă secere
La picioare
Rășchitoare

(180000)

Te ești: Român ori Ardelean?

Adecă nu mă întrebi nici Dumneata pe mine, nici eu pe Dumneata, ci așa ne întreabă amândoi Ungurii dela Budapesta.

Căci iată cum vine vorba întreabarea asta. Când eram student la universitatea din Budapesta, sunt acum șaptesprezece ani, m'a întrebat un student ungar de acolo, că ce sunt eu: român, ori ungar. I-am spus, că sunt român și mi-am aprins paie 'n cap. Acum, de curând, fiind tris de la București la Budapesta cu o comisie românească de-a noastră, ca să se răfuim cu socotelile, adecă pentru lichidare, alți doi studenți de-ai noștri; Rusu și Sighelschi și-au găsit belea cu Ungurii, dar cu altă întrebare.

Având ei anume toate studiile lor făcute în regulă la politehnicul din Budapesta (la școala inginerilor), și ducându-se acum la examen, Rectorul le-a pus întreabarea: ce ești Dumneata, Român, ori Ardelean? Bag-seama, după mine, vedea că au fost ungeri, dar dacă spuneau, că sunt ardeleni, dar s'au dat la o parte, să se ducă în însă nu declară cu toată cinstea lor, că sunt români. Și așa au pierdut cel puțin doi ani de muncă mai bucuos decât să se prefacă că sunt ardeleni, câtă vreme ei sunt Români. Că învățătura de inginer e plină de desene și până ajungi să-ți faci Dumneata toate desenele pentru examen îți trebuie cel puțin doi ani de zile. Și nelăsându-i la examene, vor trebui să meargă, bieții, la altă școală străinătate și să se apuce de lucru dela început, dacă n'au vrut să zică, că sunt ardeleni.

Dar oare, ce înțeles dă ungerul la deosebirea asta dintre români și ardeleni, când toate lumea știe, că în Ardeal cei mai mulți sunt Români?

M'am dus în dreapta și în stânga, în sus și în jos pe toată vorbă acesteia și am găsit, că la unguri astăzi toată rădejdea le zace în vrajba războiului dintre Români și Ardeleni și m'am intristat foarte mult. Că ei abia așteaptă să-și vadă pe Români din Ardeal la pumni și la cuțite cu frații lor, tot Români, de prin celelalte părți de țară, pentru că să vie ei să pună mâna să ne împace, cum știu ei.

Adecă au băgat de seamă și ungurii, că nu mai e de gând, să se grăbiască cu răsună contra noastră, contra Românești, pentru-că e destul, dacă-și bagă dracul în gât între frați, și ei să stea zăușel de-o parte până se va arăta unii pe alții.

Că e destul un nebun, care să arunce o vorbă proastă și cearta e gata, în curând se umple Țara de vrajbo.

Și eu nu știu, cine a scormit vorba asta de „Vechiul Regat“, să mă duc să-i trag o sfântă de bătaie, de să-i sară coarnele și coada până în căldarea cu smoală din fundul iadului, de unde a ieșit.

Spuneți-mi Dumneavoastră, rogu-vă, creștini buni și cu frica lui Dumnezeu, ce fel de vorbă e asta: „Vechiul Regat“? Că eu, bietul, când am auzit-o am crezut, că atunci când zici „Vechiul Regat“, aduce cu înțelesul cam așa, ca și când zici: Vechiul Testament, care are după el: „Noul Testament“ și apoi Vechiul Testament și cu Noul Testament, la un loc, fac Sfânta Scriptură.

Adecă așteptam să văd și să aud acum și de Noul regat, cum vine rândurile Vechiului Testament.

Dar despre noul regat nu vorbește nimeni și în schimb cetesc prin gazete și aud pe la adunări, că vorba de Vechiul Regat nu aduce de loc cu vorba de „Vechiul Testament“, ci că oamenii au început să se batjocurească unii pe alții cu vorba asta. Că cutare este din vechiul regat, că în vechiul regat așa și pe dincolo, că ardeleni pe ici, că cei din vechiul regat pe dincolo. Și apoi ține-te vere, că să te păzească Dumnezeu drăguțul, să nu încapi pe gura Românilui, că ieși cu ponos, de-ai fi cât de frumos.

Ci eu Vă rog cu binisorul, să mă iertați, dacă m'a născut mama la Croiova, ori la Iași, ca să nu zic la București, pentru-că atestatul de botez îl am dela Brașov; să nu mă batjocuriți, că sunt din Vechiul Regat. Puteți să-mi ziceți: Gură-Strâmbă, Pisciă Cioară, ori alte vorbe și mai urâte, vă las să-mi ziceți, că sunt din Vad ori din Toban, că ori-cum mi-alți zice, v-aș ști întoarce vorba, ca să nu rămân dator.

Dar să-mi batjocuriți Țara Românească cu vorbe de ocară și să mă faceți de răs înaintea lumii, asta nu o pot suferi. Mai bine mort.

Și să știți dela mine, că cine mai zice astăzi porecla de vechiul regat, face un mare păcat înaintea lui Dumnezeu și înaintea popoarelor din lume.

Că noi, românesc de vre-o mie de ani am fost un trup și un suflet.

Că noi Români cu unul și singurul nostru trup românesc am fost tăiați în 5 părți sub cinci stăpâniri: sub Unguri, sub Ruși, sub Neinți, sub Turci, și ciotul, care ne mai rămăsese era a cincia parte, curgându-i sângele din toate tă-

ieturile. Și când ne-am arătat noi rănile și tăieturile trupului nostru românesc, înaintea lumii și înaintea lui Dumnezeu, ne-am învrednicit de ascultare. Și și-a interesat Dumnezeu drăguțul fața către noi și ne-a zâmbit, ca să ne împreună în lăși la loc, să fim un trup și un suflet, dar netăiați în cinci ciovărți. Vindecare și înțărănare ne trebuie nouă, dar nu fleacuri.

Așadară nu mai vorbiți cu vorbe umflate de batjocură: Ardeal, Vechiul regat, Basarabia, Bucovina, Bănat, Dobrogea, ci vorbiți de satul cutare și de orașul cutare, că nu sunteți voi împărații Ardealului nici craii vechiului regat, ziceți satele și oamenii pe numele lor.

Și când vedeți pe unguri, cum se bucură de vrajba politicienilor cei cu politica de „provincialism“, de cearta și pâruiala în jurul oalelor cu carne, le puteți spune, că unificarea la noi, așa cu furca, nu se face cu furca de fân, ci cu altă furcă: cu furca de tors fuitorul. Numai cât deocamdata ne hârjnim și noi așa cum se cuvine între frații, cari capătă o moștenire mare, bunăoară cum se zice în cântecul nostru: Deșteaptă-te române: ci-că am intrat și noi cum au intrat lupii în stână și nu știu, cum să împărțim cașul, bărbați, bătrâni, juni, tineri, din munți și din câmpii.

Vasile Vlaicu.

PROVERBE

Corp fără suflet e cămin fără foc.

Ce leagă limba, numai moartea desleagă.

Din schintee s'aprinde focul.

Jeslea nu merge la bou, — ci bou la ea.

Hainele imprumutate nu țin cald.

Calea bătută e cea mai scurtă.

Cănașa e mai aproape decât sumanul.

Mai bine cap la sat decât coadă la oraș.

La un sac de învățatură trebuie un car de mînt.

În casa leneșului totdeauna e sărbătoare.

Dragostea e oarbă dar căsătorie îi găsește leacul.

Decât cu un prost la câștig, mai bine cu un preț la paguba.

Cine nu-i bun de catană nici acasă nu-i de seamă.

Omul prost nu vede pădurea din cauza copacilor.

Din talpa casei cere de tute nu se poate face.

Femeia care nu vrea să frământă, cerne toată ziua.

Buni păzitori ai Satelor noastre Jandarmii Rurali

După războaie, în toate vremele, cei întorși acasă din luptă, ca și aceia ce au rămas acasă îndurând tot felul de necazuri, capătă o cîndă pe toate regulile și orănașele din țară și doresc o libertate fără margini, fără să se întrebe de e bine ori rău.

Așa și la noi mulți, vor o libertate fără frâu, și știrii ce și lustrinași folosindu-se de acest dor a celor scăpați de războiu, ispitesc pormirea și învață lumea să nu mai pună nici un preț pe autorități, orăneșii și legi.

Adevărații iubitori ai poporului, trebuie să facă binele cu de-a stila și să lupte în contra desfrăului și în contra acelor ce vor prăpădirea orăndușilor și iegitor din țară.

Se vorbea într-un rând că ar fi bine să nu mai fie jandarmii rurali prin sate. Că plata lor e mare, că unii dintre ei sunt răi, că ne trebuie libertate neîngrădită și fără jandarmi.

Toate bune. Dar libertatea așa fără socoteală și fără Dumnezeu o fi bună la ceva?

Nu are nici un preț fiindcă nu s'ar mai ști nici de frica lui Dumnezeu, nici de rușinea oamenilor, stada ar fi mare, cei mai puternici ar robi pe cei mai slabi, fără grije de răspundere.

Puterea ar îngeneșea sfânta dreptate.

Ar veni un străin în casa ta, și-ar lua tot ce poartă, vitele, și-ar batjocuri femcia, fata de-oi fi mai slab decât el și te-ar bate și pe tine, de nu o fi legea și autoritatea, sa te ocrotească și să-ți sară în ajutor.

Vor fi poate oameni răi între jandarmi, dar cum se allă de purtarea lor, mai mari lor nu-i pedepsesc, nu-i închid, nu-i scot din țară? Cum să rămână satele noastre depărtate foarte mult între ele, fără autoritate și pază?

Jandarmii face legătura între autoritățile aflate în orașe și satele împrăștiate în cuprinsul țării.

El păzește avuții fecărui dintre noi, urmărind și prinzând hoșii. El împiedică gâlceviile dintre locuitorii ferindu-i să nu cadă în păcate din te miri ce.

Tot el aduce la cunoștința poporului și îl îndemna să împlinească legile și regulamentele făcute de aleșii neamului spre binele tuturor.

El trimite oamenii la judecări, când sunt chemați.

El sare la orice nevoie a oricui, să-i dea o mână de ajutor și când țara este în liniște și când este în războiu.

El ține regula și liniștea în sate spre folosul tuturor locuitorilor.

Să nu mai fie ei în sate? Să se știe că nu mai sunt strășile neadoromite ale legilor și apărătorii celor slabi, în sate, ce ar mai fi? Ar mai trînte careva copil la școală, ar mai asculta de legi, ar mai respecta avuții oamenilor, și răi și leneși și cei mai puternici nu s'ar arunca asupra celor slabi jefindu-i de averea lor, când fiecare ar face de capul lui?

Ce s'ar mai alege de țara asta, fără frică de lege și fără teamă de nimeni?

Ce au oamenii așezați și de treabă cu jandarmii? Ori jandarmii cu ei?

Văzându-și liniștii de munca și gospodăria lor, împlinind așa cum se cuvine legile, respectând și iubind aproapele, ne făcând la mîncă altora cine li supără cu ceva?

În sate sunt oameni și cei mai mulți așa sunt, care nu au dat pe la posturile de jandarmi decât atunci când au avut să se piangă de câteva și să capete sprijinul autorității jandarmului.

Befivii da, hoșii de vite, spergătorii, leneșii, haimanalele, ciomăgașii și tot ce este mai rău pe lume, au avut dese ori de aface cu jandarmii și tare bucuși ar fi și ce bine le-ar merge rostul treburilor lor de nu ar fi jandarmii? Oamenii de ispravă însă, nu.

E mare folosul adus de jandarmi țării și iubitorii de popor, oamenii luminași precum și toți le cutorii liniștii, muncitorii, cinstiții și iubitorii de liniște în țară, să împotrivesc în contra gândului de a se ridica jandarmia dela țară.

Când se găsesc jandarmi care nu își împlinesc datoria cu credință, sunt destule legi care să-i pedepsească. Poporul Românesc, bășinaș, ne împotruiat cu alte neamuri, fiind un popor le liniște și ordine e bucuos, să-și știe viața și averea păzite și asigurate de lege și autoritate, și din birul ce-i dă să fie cât de bine plătiți cei ce veghează asupra traiului lor liniștit.

Făcându-se goali cât de multe, alegându-se elementele cele mai de ispravă și plătinu-se bine, jandarmii de veghează și ziua și noaptea păzind legile viața și averea cetățenilor, nu se va mai întâmpla ca unii din jandarmi să facă abuzuri.

Păzitorii aceștia modești, executorii legilor și regulamentelor, ce și petrec și zi și noapte fără odihnă, traiul greu în slujba patriei, vesnic în primejdie, cu viața mereu amențată de tâlhari și de hoși, formează una din temelile vieții noastre de stat, liniștit și de ordine și sunt necesari vieții noastre, ca însuși lumina soarelui.

Cine se ridică în potriiva așezământului lor, cu gândul deștinării, nu vrea binele țării noastre și cercetându-i mai pe toți li vom afla că sunt de obârșie străină, ori lustrinași.

V. Chiru.

IGIENA SI MEDICINA POPULARA

Igiena copilăriei

Câteodată copilul are în dreptul gingilor o mănăcâ rime care îl sîrtează... Alături pe lângă acestea să mai ievesc și alte suferințe mai serioase...

Mai întâiu este moștenirea (ereditatea), care să poate arăta din primele luni, alte ori cu mult mai târziu... Când copilul a ajuns în vrăsta în care ia parte la jocurile și studiile camarazilor lui...

lia) mai mult sau mai puțin înaltă, să face foarte repede în primii ani ai vieții; ea să încetează apoi puțin câte puțin și încetează definitiv la 20-25 ani... În momentul nașterii, copilul are în termen mijlociu aproape 50 centimetri...

CRONICA SAPTAMANEI

Ziua numelui A. S. R. Principesa Elena

Pentru prima oară A. Sa Regală Principesa Elena, soția Principelui Moștenitor Carol, a serbat în România ziua numelui, odată cu cea mai mică odraslă domnească, A. S. R. Principesa Elena... Glasurile preoșilor, ridicându-se laolaltă cu acele ale poporului...

Incoronarea M. M. S. S. Regele și Regina la Alba-Iulia

Pregătirile pentru încoronarea Suvranilor României Mari la Alba-Iulia, continuă lucrându-se cu mult zor pentru înfăptuirea acestui vis al întregului popor... În București aproape toți sculptorii lucrează la statuetele ce vor înfrumuseța arcul de triumf...

Călătoria prințului moștenitor al Japonului

Prințul Hiro-Hito, moștenitorul tronului Japoniei, fără de insule înconjurată de mare, ce se găsește în Răsăritul Asiei, a sosit în Europa, și a pornit să viziteze unele state... Se știe că în călătoria ce a făcut-o acum un an, A. S. R. Principele Carol a vizitat Japonia...

Falsificătorii de bani

S'au descoperit la Berlin o tipografie ascunsă în care răufăcătorii streini de deamul nostru falsificau banii românești, mai mult hârtii de câte 500 lei, împărțindu-le apoi în lume... Tărănimea noastră să-și aducă aminte de zicătoare bătrânească: "cine nu deschide ochii, deschide punga"...

Ungurii își sporesc armata

În tratatul de pace dela Trianon, Ungurilor li s'a spus între altele, că nu le este permis să țină armată mai mare ca 30.000 oameni... În Basarabia bolșevicii s'au pus pe lucru. Știți ce fac acum? Pun bombe pe sub trenuri să omoară pe călătorii nevinovați...

Neînțelegeri între bolșevici

Între conducători bolșevici de la Moscova sunt tot mai mari neînțelegerile. Se vede că nici corifeii păcatului nu mai sunt îndestulați unul cu altul.

Ce fac bolșevicii

În Basarabia bolșevicii s'au pus pe lucru. Știți ce fac acum? Pun bombe pe sub trenuri să omoară pe călătorii nevinovați... În dar al Principelui Carol. Prințul moștenitor a trimis o scrisoare d-lui gen. Averescu în care îi vestește, că a făcut un fond pentru răspândirea culturii în popor...

Adevăruri Cooperatiste

Români, înființați cooperative sau însoțiri de tot felul pentru întărirea voastră economică și pentru ridicarea scumpei noastre Patrii... Intovărășindu-vă în cooperative, câștigați de 2 ori; odată pentru voi înșivă și al doilea, pentru ce dragi ai voștri, care vor găsi terenul gata, sănătos.

Aurel I. Leppadatu.

MUNCA ȘI COOPERAȚIE

Cum s'au născut Băncile Populare și Cooperativele în vechiul Regat

După ce s'au înființat obștile sau cooperativele de lucru în comun al pământului, cooperatorii s'au pus pe lucru și au început să ia, una câte una, moșiile ce se arendau. Lucrând moșiile cu tragere de inimă, fiindcă țărânul român știa acum că tot rodul pământului ce-l numește este al lui, și recolta fiind gata; până să ajungă la seceriș, ba cu una, ba cu alta, tot cheltuind, ajungea să nu mai aibă bani; atunci alerga la banca lui din sat, care îi împrumuta cu dobândă mică să-și facă nevoile; dar tot nu-i ajungea, fiindcă economii noștri știu că cere munca câmpului până ne dă roada sa, muncă multă și bani tot pe atât.

Și-atunci, mișiți sau comisionari de cereale, veneau prin sate să adune grânele; și cum țărânul n'avea bani destul, își vindea bucatele ieftin, aproape pe nimic; iar acești intermediari, adică mișiți, după ce strângeau bucatele, le dăceau în porturile noastre, îl depozitau în magazii și așteptau exportul, când le vindea cu preț, câștigând însumit.

Văzând noi acest lucru, am pornit din nou prin sate și am început să-i sfătuim pe țărani, că nu e bine ceea ce fac; să se întovărășască laolaltă, să-și strângă fiecare produsele într-o magazie comună, și dacă au nevoie de bani mai mulți, să amănestez bucatele. Unde? La cooperativa lor de desfacere și aprovizionare în comun, ce s'a născut cu acest lucru. Și fiindcă, cu începerea noului an agricol, țărânii noștri aveau nevoie și de unele agricole, sămânță mai bună și altele multe, tot prin această cooperativă își aduceau ce le trebuia.

Și astfel s'au născut cooperativele sau însoțirile de aprovizionare și desfacere în comun, cari încetul cu încetul s'au dezvoltat, și-au făcut și prăvălii sau bolduri, unde își aduceau toate cele necesare gospodărilor lor.

Acum țărani noștri aveau:

1. bănci populare pentru economie și credit mărunt;
2. obștile sau cooperative de lucru în comun al pământului;
3. cooperative de aprovizionare și desfacere în comun a produselor lor.

Aceasta pentru țărani, cari aveau pământ, adică aveau ce munci; în numerile viitoare vom vedea și celelalte categorii de țărani, adică cei de la munte, cari se ocupă cu pădurile și creșterea vitelor, ce au făcut; dar meseriașii și muncitorii, ce au făcut și ce trebuie să mai facă.

Vom arăta toate pe rând, apoi vom trece la partea practică, adică ce trebuie să facem noi acum și cum trebuie să lucrăm.

Aurel I. Leppadatu
Inspectorul Cooperatiei
din Ardeal.

CORRESPONDENȚE DIN ȚARĂ

Gazeta noastră ținând cu ori ce chip să fie foaia întregului popor Românesc, va publica în această coloană, toate părerile și toate propunerile ce ne vor fi făcute de cititorii noștri, cu privire la chipul în care ar dori să vadă tipărită foaia lor, la cunoștințele și învățămintele frumoase de care sînt mai multă nevoie precum și la toate îmbunătățirile ce socotesc că trebuiesc făcute gazetei noastre. Vom ține seamă de cele ce ne vor spune prietenii noștri cititori, și vom împlini cu dragă inimă propunerile cele bune.

Acei ce răspândesc ziarul
Cultura Poporului împlinesc o
datorie de bunii Români.

Expoziția și târgurile de mostre la Cluj și la București.

Ministerul de Industrie și comerț a hotărât să se țină la cale expoziții și târguri de mostre ale industriei românești. Aceste târguri se fac pentru a înzestra în primul rând legăturile dintre producătorii industriali și țărani și dintre negustori — dar pot să cumpere și nenegustori — și se întocmesc în așa fel, că producătorii nu duc la târg toată marfa ce ar avea de vânzare, ci numai mostre, adică probe din produsele lor. Să ne dăm seama, că târgurile se fac pentru toată țara și dacă s'ar aduna din toate colțurile țării toate produsele la un loc, ar fi o îngrămădeală, în cât nimeni nu i-ar mai de rost.

Târgurile astea de mostre sunt lucruri îmbucurătoare, arătând, că începe a se mai înviora industria țării. Munca începe să-și verșe pe piață prisoasele, cari vor fi din ce în ce mai îmbelșugate.

Târgurile de mostre sunt de mare însemnătate și pentru negustori, dar și pentru industriași și tot la fel și pentru țărani, mai ales, că se va da un loc de cinste industriei casnice țărănești, adunându-se mostre de covoare (scoarțe), porturi țărănești atât pentru femei, cât și pentru bărbați, mătase, cânepă, împletituri de paie, mobile, scule, obiecte de lemn și de alal, vase românești, mobile.

Expoziția și târgul de mostre se va deschide la București în 14 Septembrie. Dar cine vrea să ia parte, să se adreseze primărilor cât mai degrabă, pentru a se putea înfocmi listele pe județe.

Odată cu târgul de mostre vor fi și mari serbări în Parcul Carol. Cei cari vor lua parte se vor bucura de o reducere de 50%, pe căile ferate și se vor lua măsurile, ca să fie găzduiți în București.

Indemnăm pe țărani și pe industriași noștri să nu întârzie a se folosi de bunul prilej de a-și face cunoscute produsele lor, căutând să trimită la târg mărfuri cât mai de seamă, cari să le facă cinste.

Toate informațiile de cari vor avea trebuință le vor putea primi dela domnii primipretori (administratori de plăși).

INFORMATIUNI

Regina Maria însoțită de principesele Elena și Maria vor petrece vara la Sinaia.

Universitate la Xișinău în Basarabia. Dl. ministru Oct. Goga a promis că va înființa în Basarabia o teologie (școala pentru preoți) și întreprinde cu ea și o universitate împreună.

Studentii români din Cluj dela Universitate, vor merge pentru învățarea limbii franceze, în Franța.

Taxe pentru export: Ministrul de finanțe a statorii următoarele sume pentru exportul în străinătate, de fiecare vagon: porumb (cucuruz) 1500 lei, orz 2000 de lei și melu 500 lei.

Amintirea unui mare român. Zilele acele se împlinesc o sută de ani dela nasterea marele patriot și poet V. Alexandri. Academia română a ținut o sesiune în amintirea lui; toate școlile din Ardeal îi vor prăznui de-a semeni amintirea. În numărul viitor vom scrie și noi, deslusind cititorilor viața plină de fapte mărețe a acestui mare Român.

Regretăm că în numărul de azi nu putem da darea de seamă asupra marilor serbări dela Uioara cari au avut loc cu ocazia sfârșirii drapelului Sindicatului național. În numărul viitor vom publica o dare de seamă foarte amănunțită a acestor serbări precum și un istoric al acestui sindicat.

Spital pentru bolnavi de plumăni (ofticoși). La începutul lunii viitoare se vor începe lucrările pentru zidirea unui spital pentru ofticoși.

Târg de țară în Cluj. Târgul de țară a Clujului se va ține, în luna aceasta, din 10—13 Iunie.

Despăgubiri de război. Indată ce se va ști suma ce va primi România, ca despăgubire de război, se vor da bani, tuturor acelor, cărora comisia le-a lichidat (a hotărât, pe hârtie, să le dea) parale.

Prețul bănilor ungurești a scăzut din nou. La Paris pentru o coroană se dădea 4 bani francezi acum se dau numai doi. Ungurii, pentru asta, sunt desnădăjduți.

Bandă de hoți. În munții Rodnei (pe Someș) s'a format o bandă de hoți, cari jefuiesc locuitorii satelor. S'au luat măsuri pentru prinderea lor neamănând.

Pentru orfanii de război Societatea „Căminul orfanilor de război”, va trimite la băile vestice (scaldători) dela Tekirghiol de lângă Constanța, mai mulți copii bolnavi, orfanii de război.

Ministrul Ardealului la Cluj. Dl. ministru Groza a cercetat toate orașele mari ale Ardealului pentru a raporta guvernului dela București despre îmbunătățirile ce trebuiesc făcute în viața poporului de aici. În vederea acestui lucru ministrul Groza a stat câteva zile și la Cluj.

Ministrul T. Ionescu la Belgrad. Ministrul nostru de externe (treburile din afară) s'a dus la Belgrad ca să încheie și cu Sârbii o învoială. După cum se spune s'a făcut la Belgrad o primire din cele mai strălucite. Toate gazetetele scriu cu mare prietenie despre România. Sârbii s'ar arăta învoioși să ne dea 2 orașe din Banat nouă, recunoscând și ei, că ni s'a făcut o mare nedreptate, când ni s'a luat o parte din Banat, de conferința păcii. Să dea Dumnezeu să ne putem înțelege bine și cu Sârbii, ca să le treacă Ungurilor pofta de a mai vizita recucerirea Ardealului.

Impotriva României. În cursul lunii trecute au fost arestați la Zălau mai mulți tineri unguri cari s'au organizat într-o nouă conjurație pentru a lupta împotriva statului și intereselor române. Aceștia după cât aflăm, vor fi escortați spre judecare la Curtea Marțială din Cluj.

Înștițare. Rugăm pe toți colaboratorii și prietenii noștri să trimeată din vreme manuscritele lor Secretariatului de redacție, astfel în cât să fie primite cel mai târziu în ziua de Luni care precede ziua apariției ce este Duminică.

BANCA CENTRALA

Pentru industrie și Comert s. p. a. Cluj, Strada Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei 50,000.000 deplin vărsat.

Secția de Bancă.

Secția de Mărfuri.

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare.
Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga
și Viena.

BANCA NAȚIUNII SOCIETATE ANONIMĂ BUCUREȘTI CALEA VICTORIEI 98
CAPITAL ȘI REZERVE L. 175.000.000 PIATA PALATULUI REGAL